

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

06 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Elena Covalenco,

Judecători

Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun,

Iurie Bejenaru,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 martie 2018, declarat de avocatul Grigore Sarsaman, în numele inculpatului

*Popescu Gheorghe XXXXX, născut la
XX XXXXX XXXX, originar și locuitor al XXXXXX,
XXXXXX, cetățean al R. Moldova, fără antecedente
penale.*

*Termenul de examinare,
instanța de fond: 07.12.2016 – 23.08.2017,
instanța de apel: 17.10.2017 – 13.03.2018,
instanța de recurs: 17.07.2018 – 06.11.2018.*

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Orhei din 23 august 2017, Popescu Gheorghe a fost condamnat în baza art. 349 alin. (2) lit. a) Cod penal la 4 ani închisoare.

Conform art. 90 Cod penal, executarea pedepsei aplicate i-a fost suspendată condiționat, pe o perioadă de probațiune de 1 an.

De la inculpat s-a încasat în beneficiul părții vătămate Bîrcă Ș. prejudiciul material de 57 lei, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 1600 lei și prejudiciul moral în mărime de 1000 lei, în beneficiul statului fiind încasate cheltuielile judiciare de 39,95 lei.

2. Instanța a constatat că la 12 februarie 2016, în jurul orelor 12.00, inculpatul Popescu G., aflându-se în biroul de serviciu al primarului XXXXXX, XXXXXX, Bîrcă Ș., care, conform art. 123 Cod penal, este persoană cu funcție de răspundere, nefiind de acord cu acțiunile acestuia în cadrul exercitării atribuțiilor de serviciu, în raport cu gestionarea terenului administrației publice locale, având scopul de a schimba atitudinea primarului referitor la faptul că a curmat folosirea abuzivă a terenului public de către agresor, a inițiat un conflict cu primarul Bîrcă Ș., în cadrul căruia l-a amenințat cu moartea și a aplicat violență periculoasă pentru sănătatea persoanei, manifestată prin aplicarea loviturilor cu pumnii în regiunea capului și cu piciorul în regiunea spatelui, cauzându-i, conform raportului de expertiză medico-legală, leziuni corporale ușoare care au condiționat dereglarea sănătății de scurtă durată, sub formă de contuzie cerebrală minoră, edem pe cap, excoriație pe antebraț.

Instanța a reținut că inculpatul nu a recunoscut vina și a declarat că în timp ce primarul se îndrepta spre birou, a mers în urma lui și a încercat să discute cu acesta. Nu l-a amenințat cu moartea, nu a aplicat violență și nu l-a lovit cu pumnii. Acesta a refuzat să-i permită instalarea porții de acces în ogradă, după cum era amplasată anterior. Nu a fost de acord cu poziția primarului și a cerut să-i fie eliberat refuzul în scris pentru a se adresa în instanță. Primarul l-a îmbrâncit pentru a-l scoate din birou, l-a împins pe ușa coridorului, l-a amenințat că va chema șeful de post care îl va pune la pușcărie, l-a lovit cu palma și l-a insultat verbal.

Totodată, vinovăția inculpatului a fost confirmată prin probele administrate.

Astfel, partea vătămată a indicat că, în timp ce deschidea ușa biroului, inculpatul l-a lovit de două ori cu pumnul în cap, adresându-i cuvinte necenzurate, din motiv că i-a blocat accesul în gospodărie prin poarta din vecinătatea centrului comunitar. Văzând comportamentul agresiv al inculpatului, a telefonat polițistul și i-a comunicat cele întâmplate. În momentul în care ieșea din birou, inculpatul i-a aplicat două lovituri cu piciorul în spate, cauzându-i dureri fizice. Nu a aplicat forța fizică în privința inculpatului.

Potrivit raportului de expertiză medico-legală nr. 64 D din 10.05.2016, părții vătămate i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de contuzie cerebrală minoră, edem pe cap, excoriație pe antebraț, provocate prin acțiunea unor obiecte contondente, posibil în timpul și circumstanțele indicate și se califică ca vătămări ușoare.

Conform raportului de constatare medico-legală nr. 90 din 15.02.2016, inculpatului i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de contuzie cerebrală minoră, edem pe cap, excoriație pe antebraț, provocate prin acțiunea unor obiecte contondente, posibil în timpul și circumstanțele indicate și se califică ca vătămări ușoare.

În același timp, afirmația inculpatului că în realitate el este victima, deoarece și lui i-au fost cauzate vătămări corporale, nu și-au găsit confirmare, fiind combătute prin declarațiile părții vătămate și ale martorilor, fiind stabilit că anterior, între părți au avut loc mai multe conflicte din același motiv.

Instanța a încadrat acțiunile inculpatului pe art. 349 alin. (2) lit. a) Cod penal, ca aplicarea violenței periculoase pentru sănătate față de persoana cu funcție de răspundere, în scopul schimbării caracterului activității de serviciu, în interesul celui care aplică forța.

3. Partea vătămată Bîrcă Ș. a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie exclusă aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal față de inculpat, cu admiterea integrală a acțiunii civile.

Apelantul a invocat că instanța de fond a ignorat datele ce caracterizează personalitatea inculpatului, acțiunea civilă privind încasarea prejudiciului moral urmând a fi admisă integral.

3.1. A declarat apel și avocatul Grigore Sarsaman, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat.

Apelantul a indicat că concluzia instanței de fond că raportul de constatare medico-legală nr. 50 din 17.02.2016, prin care se atestă leziunile corporale ale inculpatului, constituie o metodă de apărare și de evitare a răspunderii penale este nefondată or, aceste leziuni au apărut în rezultatul agresiunii fizice și verbale manifestate de partea vătămată, inculpatul fiind pus în situația să se apere.

Totodată, declarațiile martorilor Tăbîrță I. și Sîrbu G. sunt irelevante, aceștia nefiind martori oculari ai incidentului, despre care cunosc din spusele părții vătămate.

Astfel, în calitate de probe se rețin declarațiile contradictorii ale inculpatului și ale părții vătămate, precum și raportul de expertiză medico-legală din 10.05.2016 a lui Bîrcă Ș. și raportul de constatare medico-legală nr. 50 din 17.02.2016 în privința inculpatului, în ambele fiind indicat același grad de vătămări corporale. Or, nu a fost combătută prin probe suficiente versiunea apărării, ce condiționează formarea dubiilor în probarea învinuirii, care urmează a fi tratate în favoarea inculpatului, conform prevederilor art. 8 alin. (3) Cod de procedură penală.

Mai mult, conform procesului-verbal cu privire la contravenție din 04.04.2016, Popescu G. a fost sancționat pentru aceleași fapte în baza art. 78 Cod contravențional cu amendă în mărime de 1000 lei, sancțiunea aplicată fiind executată, astfel, fiind incidente prevederile art. 4 din Protocolul nr. 7 la CEDO.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 martie 2018, apelurile au fost admise, casată sentința parțial și pronunțată o nouă hotărâre.

Lui Popescu Gheorghe, recunoscut vinovat în baza art. 349 alin. (2) lit. a) Cod penal și condamnat la 4 ani închisoare, i-a fost suspendată condiționat executarea pedepsei aplicate pe o perioadă de probațiune de 4 ani, conform art. 90 Cod penal.

Cheltuielile judiciare în sumă de 39,95 lei, legate de efectuarea expertizei medico-legale au fost trecute în contul statului.

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a statuat că nu există temeii de a da o nouă apreciere probelor, concluziile instanței de fond privind condamnarea inculpatului fiind motivate temeinic și legal, vinovăția acestuia fiind dovedită pe deplin, faptele lui întrunind elementele constitutive ale infracțiunii imputate.

Or, considerentele instanței de fond sunt motivate și argumentate din punct de vedere al temeiniciei și legalității, care au dus la soluția dată.

Mai mult, procesul contravențional în privința inculpatului pornit în baza art. 78 Cod contravențional nu s-a încheiat cu o hotărâre în privința acestuia.

Totodată, la stabilirea pedepsei, instanța de fond nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. 7, 61, 75, 90 Cod penal.

La fel, instanța de fond neîntemeiat a încasat din contul inculpatului în beneficiul părții vătămate cheltuielile pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară, această soluție nefiind argumentată din punct de vedere al legalității, iar cheltuielile respective urmează a fi trecute în contul statului.

Pe lângă aceasta, argumentele părții vătămate cu privire la încasarea prejudiciului moral din contul inculpatului sunt nefondate.

5. Avocatul Grigore Sarsaman a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a invocat că concluzia instanței de apel că afirmația inculpatului referitor la cauzarea leziunilor corporale, susținută prin raportul de constatare medico-legală nr. 50 din 17.02.2016, nu și-a găsit confirmare, este eronată. Or, acesta este un mijloc de probă care nu a fost apreciat în coroborare cu celelalte probe administrate, contrar prevederilor 101 Cod de procedură penală.

Totodată, prezența leziunilor corporale la inculpat, de același grad ca și ale părții vătămate, precum și producerea lor în alte circumstanțe nu au fost combătute prin probele administrate, ce condiționează formarea dubiilor în probarea învinuirii, care urmează a fi tratate în favoarea inculpatului, conform prevederilor art. 8 alin. (3) Cod de procedură penală.

La baza hotărârii de condamnare, instanțele de fond și de apel au pus doar probele favorabile apărării, iar concluzia instanțelor că raportul de constatare medico-legală nr. 50 din 17.02.2016 prin care se atestă leziuni corporale la inculpat a fost prezentat pentru a evita răspunderea penală, este alogică și lipsită de sens.

Mai mult, nu a fost combătută afirmația apărării că inculpatul a fost primul agresat de către partea vătămată or, Popescu G. a intrat în biroul primarului pentru a clarifica cauzele de creare a obstacolelor în accesul liber către gospodăria sa.

În același timp, conform procesului-verbal cu privire la contravenție din 04.04.2016, Popescu G. a fost sancționat în baza art. 78 Cod contravențional cu amendă în mărime de 1000 lei, sancțiunea aplicată fiind executată, astfel, fiind incidente prevederile art. 4 din Protocolul nr. 7 la CEDO.

Instanța de apel, stabilindu-i inculpatului o perioadă de probațiune mai mare, nu a motivat necesitatea prelungirii termenului suspendării condiționate a executării pedepsei, precum și riscurile neatingerii scopului pedepsei de reeducare și corectare, inclusiv contrar prevederilor ar. 409-411 Cod de procedură penală.

Nu este clară nici poziția instanței de apel referitor la solicitarea apărării de achitare a inculpatului, în dispozitivul deciziei fiind indicat că *se admit apelurile declarate de avocatul Grigore Sarsaman*, fără a fi concretizată soluția.

Or, vinovăția inculpatului nu și-a găsit confirmare prin probele administrate, acesta urmând a fi achitat.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 385 alin. (1) pct. 1) - 3) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunile dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii. Conform art. 101 alin. (1), (4) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate. Potrivit art. 394 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe.

Conform jurisprudenței naționale, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3.*).

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului sentinței, instanța de fond (*pct. 2. din decizie*):

a) doar a trecut în revistă probele administrate, însă nu a apreciat fiecare probă separat, în special rapoartele medico-legale anexate la dosar (*f.d. 83, 130*), care atestă vătămări corporale ușoare la partea vătămată dar și la inculpat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate

probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele de fapt și de drept indicate în rechizitoriu, nefiind clar care probe au fost puse la baza sentinței de condamnare, fiind omise motivele pentru care au fost respinse probele și versiunile apărării;

b) nu s-a pronunțat în niciun fel asupra argumentelor apărării că inculpatul a fost sancționat contravențional pentru aceleași fapte, prin decizia agentului constatator din 04.04.2016, în baza art. 78 alin. (3) Cod contravențional la amendă în mărime de 50 unități convenționale, care a și fost achitată potrivit facturii anexate la dosar (*f.d. 70, 87*), fiind încălcate, astfel, prevederile din art. 7 alin. (2) Cod penal, că nimeni nu poate fi supus de două ori urmării penale și pedepsei penale pentru una și aceeași faptă.

Prin urmare, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

În al doilea rând, potrivit art. 414 alin. (1), (5) și (6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal. În corespundere cu art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Potrivit jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări, Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate (*pct. 4. din decizie*):

a) nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate supra, repetându-le întocmai, nu a desființat sentința și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, menținând o sentință neîntemeiată legal;

b) nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat de apărare și repetate în recursul ordinar, în special asupra raportului de expertiză medico-legală din 10.05.2016 a părții vătămate și raportului de constatare medico-legală nr. 50 din 17.02.2016 privind inculpatul, precum și asupra dublei condamnări invocate de apărare (*pct. 3.1., 5. din decizie*).

Or, conform materialelor din dosar, inculpatul a fost sancționat contravențional, în opinia apărării pentru aceeași faptă, prin decizia agentului constatator din 04.04.2016, în baza art. 78 alin. (3) Cod contravențional la amendă în mărime de 50 unități convenționale, care a și fost achitată potrivit facturii anexate (*f.d. 70, 87*).

Totodată, în descriptivul deciziei contestate lipsește concluzia instanței de apel fondată pe aprecierea faptelor indicate în decizia agentului constatator din 04.04.2016 și în rechizitoriu, în factura de achitare a amenzii contravenționale, coroborate cu prevederile din art. 7 alin. (2) Cod penal, 22 Cod de procedură penală, jurisprudența relevantă națională și CtEDO în aspectul vizat;

c) și-a întemeiat concluziile pe probe neverificate în ședința de judecată a instanței de apel și neconsemnate în procesul-verbal, cum ar fi cele de la f.d. 48-50, 67, 93, 222, 223 vol. 1;

d) nu a apreciat fiecare probă separat, în special rapoartele medico-legale anexate la dosar (*f.d. 83, 130*), din punct de vedere al pertinentei, concluziei, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele de fapt și de drept indicate în rechizitoriu, nefiind clar care probe au fost puse la baza soluției de condamnare și care au fost respinse.

Circumstanțele expuse atestă în mod lucid că ambele instanțe nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, și că recursul de pe rol este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

admite recursul ordinar declarat de avocatul Grigore Sarsaman, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 martie 2018, în privința inculpatului Popescu Gheorghe XXXXX, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 29 noiembrie 2018.

Președinte

Elena Covalenco

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Iurie Bejenaru